

**ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ՅՈԹԵՐՈՐԴ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ
ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒԽԱՃՅԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 175-ԱՄՅԱԿԻՆ**

ՀՀ ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճում և ՀՀ ԳԱԱ գիտաժողովների տանը 2012 թ. հոկտեմբերի 19-21-ը ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի երիտասարդ արվեստաբանների խորհուրդը գումարեց Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական յոթերորդ նստաշրջանը՝ նվիրված Տիգրան Չուխաճյանի ծննդյան 175-ամյա հոբելյանին:

Նստաշրջանի աշխատանքներին մասնակցեցին ինչպես ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի (ԱԻ), ՀՀ գիտակրթամշակութային այլ օջախների՝ Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի (ԵՊԿ), Մ. Մաշտոցի անվան Մատենադարանի (ՄՄ), Երևանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի (ԵԳՊԱ), Երևանի պետական համալսարանի (ԵՊՀ), Երևանի Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի (ՀՊՄՀ), Վանաձորի Հովհ. Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի (ՎՊՄԻ), այնպես էլ Մոսկվայի Պ. Չայկովսկու անվան պետական կոնսերվատորիային կից ակադեմիական երաժշտական քոլեջի (ՄՊԿԱԵՔ), Մոսկվայի պետական մանկավարժական համալսարանի (ՄՊՄՀ), Նովոսիբիրսկի ճարտարապետության և գեղարվեստի պետական ակադեմիայի (ՆՃԳՊԱ) և Մյունխենի երաժշտության ու թատրոնի կոնսերվատորիայի (ՄԵԹԿ) երիտասարդ արվեստաբանները:

Բացման խոսքով հանդես եկավ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Արարատ Աղապանը. «Երիտասարդ հայ արվեստաբանների գիտական հերթական՝ թվով արդեն յոթերորդ նստաշրջանն իր յուրահատկություններն ունի. յուրահատուկ է այն առումով, որ այս անգամ մեր աշխատանքները պետք է անցնեն ՀՀ նախագահի հովանու ներքո իրականացվող երիտասարդ գիտնականների աջակցության ծրագրի շրջանակներում, և մեր եռօրյա միջոցառումը ֆինանսավորվել է Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի կողմից: Իր պատմության մեջ առաջին անգամ մեր նստաշրջանն, իր ընդգրկմամբ, միջազգային է, քանի որ նրա աշխատանքներին մասնակցելու են երիտասարդ արվեստաբաններ ինչպես ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտից ու ՀՀ գիտակրթամշակութային այլ օջախներից, այնպես էլ Ռուսաստանի Դաշնությունից՝ Մոսկվայից ու Նովոսիբիրսկից և Իրանի Իսլամական Հանրապետությունից»: Ողջունելով գիտական նստաշրջանի մասնակիցներին՝ ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ակադեմիկոս-քարտուղար Յուրի Մուվարյանը նշեց. «Շատ ուշագրավ է գիտաժողովը նրանով, որ այն նախաձեռնել և կազմակերպել է Արվեստի ինստիտուտը և իր շուրջ համախմբել Հայաստանի արվեստի խնդիրներով զբաղվող բոլոր օջախների ներկայացուցիչներին: Կան հյուրեր արտասահմանից՝ տարբեր երկրներից, և աստիճանաբար գիտաժողովը կստանա միջազգային կարգավիճակ...»: ՀՀ ԳԱԱ երիտասարդ գիտնականների խորհրդի նախագահ Գևորգ Վարդանյանը ՀՀ ԳԱԱ երիտասարդ գիտնականների խորհրդի և Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի անունից շնորհակալություն հայտնեց գիտաժողովի կազմակերպիչներին, մասնակիցներին, որ կարողանում են այս դժվարին ժամանակաշրջանում կազմակերպել նմանատիպ միջոցառում, որը շատ

կարևոր է մեզ համար, որովհետև շոշափվում են այնպիսի թեմաներ, ինչպիսիք են արվեստագիտությունը, հայագիտությունը, որը շատ ողջունելի է: ԳԱԱ նախագահության խորհրդական, ակադեմիկոս Վլադիմիր Բարխուդարյանն իր ողջունի խոսքում նշեց. «Արվեստի ինստիտուտում այս նախաձեռնությունը ուշ սկսվեց, բայց մեծ թափ առավ, նախ, ընդգրկում է հանրապետության բոլոր հիմնական հաստատությունները, որոնք կապ ունեն արվեստի հետ, երկրորդ՝ ինչպես պարոն Ադապյանն ասաց, գիտաժողովը միջազգային բնույթ է ընդունում, դա ինքնըստիներքյան շատ կարևոր է...»:

Ենթոյա նստաշրջանի հինգ նիստի ընթացքում ընթերցված 40 զեկուցումներում ներկայացվեցին արվեստագիտության տարբեր գիտաճյուղերը՝ կերպարվեստագիտություն, երաժշտագիտություն, ճարտարապետության պատմություն և կինոգիտություն:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ: ՀՊՄՀ դասախոս Աննա Ադամյանը (գիտական ղեկավար՝ Ա. Ասատրյան) «Հայոց դաշնամուրային անդրանիկ Marche funebre-ն՝ Տ. Չուխաճյանի «Մահանվագը» բանախոսության մեջ անդրադարձավ պիեսի ստեղծման պատմությանն ու ձևակառուցման, բացահայտեց երաժշտական լեզվի առանձնահատկությունները և առաջին անգամ ներկաների ունկնդրությանը ներկայացրեց «Մահանվագը»՝ Արմեն Բաբախանյանի կատարմամբ: Ա. Ադամյանի մյուս՝ «Չուխաճյանի պոլ-կաները» զեկուցումը բացահայտեց դաշնամուրային «Proti Polka»-ի և «Polka la gait»-ի երաժշտական լեզվի և կատարողական մեկնաբանության առանձնահատկությունները: Արվեստագիտության թեկնածու Մարատ Հայրապետյանն անդրադարձավ Վահրամ Բաբայանի՝ սոպրանոյի, բարիտոնի, խառը երգչախմբի և նվագախմբի համար 1995-ին գրված, սակայն, ցավոք, մինչ օրս չհրատարակված ու չկատարված «1915 թվական» ութմասանի կանտատին: ԵՊԿ դասախոս, արվեստագիտության թեկնածու Նարինե Սահակյանի զեկուցումը նվիրված էր Ղազարոս Սարյանի «Երեք պոստյուդ» դաշնամուրային շարքին: ԱԲ երաժշտության բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու Արթուր Ավանեսովը «Հայ կոմպոզիտորների կամերային գործիքային նոր ստեղծագործությունները» զեկուցման մեջ դիտարկեց XXI դ. առաջին տասնամյակում հայ հեղինակների գրած նոր երկերը՝ քննության առնելով արդի հայ երաժշտության մեջ տեղ գտած միտումները: Արամ Սաթյանի՝ քսան տարվա տարբերությամբ ստեղծված «Երեք պիես» և «Վեց բազատել» շարքերի մասին էր ԵՊԿ ասպիրանտ Անահիտ Մարգարյանի (գիտ. ղեկ.՝ Ա. Ասատրյան) զեկուցումը: ՄՊԿԱԵՔ դասախոս Յուլիա Ծովյանովան (գիտ. ղեկ.՝ Ա. Բուտով) «Հայ ազգային երաժշտական ավանդույթների պահպանումը: Պրոբլեմներ և հեռանկարներ» զեկուցման մեջ դիտարկեց հայ ազգային ավանդույթների որոշ խնդիրներ և դրանց լուծման համար առաջադրեց գիտական գրականության ուսումնասիրման և երաժշտակատարողական պրակտիկայի վերլուծության կիրառումը: «Ակուստիկ գրաֆիկայի առանձնահատկությունները Միխայիլ Կոկոսևի «Կամերային սոնատում» բանախոսության մեջ ԵՊԿ ասպիրանտ Լիլիթ Արտեմյանը (գիտ. ղեկ.՝ Մ. Կոկոսև) վերլուծեց ստեղծագործության տեխնիկական հիմքերի առանձնահատկությունները, կատարողական տեսանկյունից դիտարկված գեղարվեստական գաղափարը: ՄԵԹԿ մագիստրանտ, արվեստագիտության թեկնածու Արսեն Բաբաջանյանի զեկուցումը Լևոն Չաուշյանի՝ Ավ. Բաախանյանի տեքստի հիման վրա սոպրանոյի և դաշնամուրի համար գրված և հինգ ռոմանսից բաղկացած վոկալ շարքի մասին էր: «Նախատիպի և պատճենի գեղագիտական ըմբռնումը հայ միջնադարյան դպրության մեջ» զեկուցման մեջ ՄՄ գիտաշխատող Արուսյակ Թամրազյանը (գիտ. ղեկ.՝ Ա. Ասատրյան) ներկայացրեց հայ միջնադարյան

մատենագրության մեջ նախատիպերի հետ կապված երկու անտիկ ավանդույթների զարգացումը՝ կնքադրոշմի ըմբռնումը՝ գեղագիտական ու ստեղծաբանական իր տարողությամբ, այնուհետև անդրադարձավ այս պատկերի հետագա զարգացման գույտ քրիստոնեական միտումներին: ԱԲ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու Տաթևիկ Շախկույանն անդրադարձավ Կոմիտասի ստեղծագործությունների մեջ տարածված մի համահնչյունի, որի սկզբունքը եվրոպական երաժշտության ասպարեզ է եկել ավելի ուշ. հեղինակը առաջադրում է վարկած, որը չի բացառում, որ ֆրանսիական երաժշտության մեջ սույն ակորդը ներմուծված լիներ կոմիտասյան համահնչյունի ազդեցությամբ: «Վարիացիոն սկզբունքները հայ կոմպոզիտորների մեղիտացիաներում» գեկուցման մեջ ԵՊԿ ասպիրանտ Անի Առուշանյանը (գիտ. դեկ.՝ Մ. Կոկժան) շոշափեց վարիացիոն սկզբունքները հայ դաշնամուրային երաժշտության մեջ՝ մատնանշելով մեղիտատիվ երաժշտության մեջ առկա վարիացիոն հատկանիշները և մեղիտատիվ ստեղծագործություններում առկա երաժշտական նյութի վարիացիոն հնարները: Նույն հեղինակի մյուս բանախոսությունը նվիրված էր Արմեն Սմբատյանի «Վարիացիաներին». այստեղ նա դրանք քննարկում է որպես վարիացիոն սկզբունքի կիրառման բացարձակապես հակադիր մոտեցում, ինչպես նաև վարիացիաների շատ սրամիտ մեկնաբանություն՝ իրականացված ցիկլիկ ձևում: ՄՊՄՀ դասախոս Իրինա Ծովանովան «Դիրիժորական ժեստի ձևավորման որոշ ասպեկտներ» բանախոսության մեջ քննության առավ դիրժորական ժեստի ձևավորման մի շարք հարցեր. նշելով դիրժորական գործընթացի երեք հիմնական մոտեցումները՝ հեղինակն ուշադրությունը բնեղեց դիրժորական տեխնիկայում անբաժանելի մաս կազմող հոգեբանական և տեխնիկական կապի վրա: ԱԲ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի հայցորդ Էմմա Առաքելյանի (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ասատրյան) «Ֆրանսիական կոմպոզիտորների ստեղծագործությունները Հովհաննես Զեքիջյանի մեկնաբանությամբ. Հ. Բեռլիոզ՝ “Requiem”» գեկուցումը նվիրված էր համաշխարհային երաժշտական պրակտիկայում սակավ կատարվող այդ բարդագույն ստեղծագործության չեքիջյանական մեկնաբանությանը: ԵՊԿ պրոֆեսոր Կարինե Օհանյանի և նրա ուսանող Լիլիթ Մկրտչյանի կատարումների օրինակով ԵՊԿ ասպիրանտ Մուսաննա Ղազարյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ասատրյան) ուսումնասիրել էր Ա. Բաբաջանյանի «Հերոսական բալլադի» կատարողական մեկնաբանությունների համեմատական համադրությունը: ԱԲ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի կրտսեր գիտաշխատող Շուշանիկ Մուրադյանի (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ասատրյան) գեկուցման մեջ հառնեց Շուշվա երաժշտական կյանքը XX դ. առաջին տասնամյակում, անդրադարձ կատարվեց Քրիստափոր Կարա-Մուրզայի, Ստեփան Դեմուրյանի, Եղիշե Բաղդասարյանի, Գրիգոր Սյունիի և այլոց համերգային գործունեությանը: ԵՊԿ Գյումրու մասնաճյուղի դասախոս Աննա Թամիրոզյանի (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ասատրյան) բանախոսությունը բացահայտեց Ա. Բաբաջանյանի «Դաշնամուրային տրիոյի» երաժշտական լեզվի ու կոմպոզիցիոն առանձնահատկությունները:

ՍՓՅՈՒՈՔԱՀԱՅ ԱՐՎԵՍ: ԱԲ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող Մարգարիտա Քամալյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Աղասյան) «Գառզուի բեմանկարչությունը. «Եղեմից հետո» բալետը» գեկուցման մեջ առաջին անգամ գիտական հանրությանը ներկայացրեց բալետի նկարչի ձևավորումների վերլուծությունը՝ համեմատելով ամերիկահայ բեմանկարիչ Ռուբեն Տեր-Հարությունյանի՝ նույն բալետի համար իրագործած սցենոգրաֆիայի հետ: Զեկուցման հիմք դարձան Ժան Գառզուի որդու տրամադրած հետնապատաստի և բեմավարագույրի էսքիզների և Նյու-Յորքի Ազգային գրադարանի արխիվների լուսանկարները և այլ նյութեր: «Լևոն Թուրունջյանի

արվեստը ֆրանսիական պյուրեալիզմի համատեքստում» զեկուցման մեջ ԱԻ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող Մանե Մկրտչյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Աղայան) լուսաբանեց ֆրանսահայ նկարչի արվեստի աստիճանական զարգացումը և ներկայացրեց արվեստագետի պյուրեալիստական գործերի համեմատական վերլուծությունը: ԱԻ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու Արսեն Համբարձումովը «Կոմպոզիցիայի հարցերը Ա. Էգոյանի ֆիլմերում» բանախոսության մեջ դիտարկեց ռեժիսորի «Էկզոտիկա» (1994), «Փառավոր արքա» (1997) և «Քլոյա» (2009) ֆիլմերը: ԱԻ հայցորդ Լիլիթ Հակոբյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ասատրյան) անդրադարձավ Նիկոլ Գալանտերյանի «Լավարի որսը» օպերայի ստեղծման պատմությանն ու բեմական ճակատագրին և կարևորեց օպերան բեմադրելու հարցը: ԱԻ ասպիրանտ Տաթևիկ Արշակյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ասատրյան) «Բարսեղ Կանայան և Ավետիս Նազարյան. անտիպ նամակ Ե. Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանից» զեկուցման մեջ առաջին անգամ գիտական շրջանառության մեջ դրեց իտալահայ կոմպոզիտոր Ավետիս Նազարյանի՝ 1964 թ. մայիսի 9-ի նամակը՝ ուղղված Բարսեղ Կանայանին, բացահայտեց այն դերը, որն ունեցել է Կանայանը Ա. Նազարյանի կայացման գործում:

ԿԵՐԱՐԱՐՎԵՍ: ԱԻ կերպարվեստի բաժնի գիտաշխատող, արվեստագիտության թեկնածու Արտավազ Եղիազարյանը «Հայկական թեմայով արևմտյան ֆիլմերի ազդագրերը» զեկուցում շոշափեց XX դ. ընթացքում հայերին այս կամ այն կերպ վերաբերող թե՛ սփյուռքահայ և թե՛ օտարազգի ռեժիսորների նկարահանած կինոնկարների ազդագրերի թեման, որոնք արտացոլում են դրանցում բարձրացվող հարցերը, ինչպես նաև ներկայացնում նկարիչների պատկերացումները հայ ազգի մասին: «Քանդակագործ Բորիս Դիլոյանի աշխատանքների կոմպոզիցիոն կառուցվածքը. դրանց հորինվածքային նշանակությունը» զեկուցման մեջ ՎՊՄԻ դասախոս, արվեստագիտության թեկնածու Արամ Համբարյանը մեկնաբանեց քանդակների կոմպոզիցիոն կերտվածքը, քննության առավ տարբեր ժամանակաշրջաններին պատկանող ստեղծագործություններ: Տայթի X-XI դդ. ճարտարապետական հարդարանքների միջնադարյան որոշ զարդաձևերի մասին զեկուցում ԱԻ ասպիրանտ Արփինե Ասրյանը (գիտ. դեկ.՝ Ս. Մանուկյան) նշեց զարդաձևերում արտահայտված, մի կողմից՝ բյուզանդականի, մյուս կողմից՝ ավանդականի ազդեցությունների կարևորության հանգամանքը: ԱԻ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող Մերի Գիրակոսյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Աղայան) «Դիմանկարը Փանոս Թերլեմեզյանի արվեստում» բանախոսության մեջ անդրադարձավ հայ կերպարվեստի դասական Փանոս Թերլեմեզյանի՝ մինչ օրս չուսումնասիրված դիմանկարներին, վեր հանեց մամուլում հրատարակված նրա նամականին՝ լուսաբանելով նկարչի կատարած մի կանացի դիմանկարի ստեղծման պատմությունը և մատնանշեց վերջինիս ճշգրիտ թվագրումը: 1960-1980-ական թթ. խորհրդային տպագրական գրաֆիկայի ոճակերպարային և գեղարվեստական առանձնահատկությունների մասին էր ՀՊՄՀ դասախոս, արվեստագիտության թեկնածու Աշոտ Առաքելյանի զեկույցը, որտեղ ներկայացվեց հայկական տպագրական գրաֆիկայում առավելագույնս կիրառություն գտած երեք տեխնիկաների ուսումնասիրությունը: ԱԻ սփյուռքահայ արվեստի բաժնի գիտաշխատող Մարգարիտա Քամայանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Աղայան) «Ֆրանսիական բեմանկարչությունը 1950-1960-ական թվականներին» զեկուցման մեջ դիտարկեց ֆրանսիական բեմանկարչության ընդհանուր միտումները: ԱԻ ասպիրանտ, ԻԻՀ քաղաքացի Ջահրա Մալեքի (գիտ. դեկ.՝ Ա. Աղայան) զեկուցումը նվիրված էր պարսիկ ժամանակակից նկարիչ Ադին Ադդաշլուի արվեստին: Նկարիչը ստեղծագործում է պոստմոդեռնիզմի ոճով և պատկերում է արվեստի պատմությունը,

ինչպես նաև վերանկարում դասական կտավները՝ երկրորդ անգամ վերածնելով դասական ստեղծագործությունները: Անդրադառնալով Վարդգես Սուրենյանցի նորահայտ ստեղծագործություններին՝ ԵՊՀ դասախոս Շուշանիկ Զոհրաբյանը (գիտ. դեկ.՝ Լ. Չուգասզյան) ներկայացրեց մասնավոր հավաքածուում նկարչի գրքի նկարազարդման բնագավառում նորահայտ էջեր, որոնք առնչվում են Հովհ. Թումանյանի «Թմկաբերդի առումը» էպիկական ասքին, ինչպես նաև Յալթայի թատրոնի համար նկարչի ստեղծած արժեքավոր թատերական էսքիզները, որոնք հեղինակը հայտնաբերել է Մոսկվայի Բախրուշինի անվան պետական թատերական թանգարանում: ԵԳՊԱ ասպիրանտ Լիլիթ Արսենյանը (գիտ. դեկ.՝ Ա. Ավագյան) «Դստեր կերպարը Հովհաննես Զարդարյանի կտավներում» գեկուցման մեջ ներկայացրեց Հովհաննես Զարդարյանի այն կտավները, որոնցում նկարիչը պատկերել է դստերը՝ նկարչուհի Անահիտ Զարդարյանին՝ տարբեր տարիքային փուլերում: Այդ ստեղծագործություններն առանձնակի կարևորություն ունեն նկարչի ստեղծագործական հարուստ ժառանգության մեջ և աչքի են ընկնում կենդանի անմիջականությամբ: ԵՊՀ մագիստրանտ Անի Հայկազունը (գիտ. դեկ.՝ Դ. Քերթմենջյան) Երևանի հուշաքարերի հորինվածքային առանձնահատկությունների դիտարկմանը նվիրված բանախոսության մեջ վերլուծեց Երևանի հուշաքարերը՝ որպես հայ մշակույթի անբաժան մաս, որպես անցյալի հիշողությունն ամբարոզ և փոխանցող արտեֆակտներ, վեր հանեց դրանց տիպաբանական, գեղարվեստական և հորինվածքային առանձնահատկությունները և պահպանման խնդիրը: ՄՄ գիտաշխատող Դավիթ Ղազարյանը (գիտ. դեկ.՝ Վ. Ղազարյան) «16-րդ դարի ժապավենաձև հմայիլները» գեկուցում ներկայացրեց Մատենադարանում և Հայաստանի պատմության թանգարանում կատարված ուսումնասիրությունների շնորհիվ հստակեցված 19 ժապավենաձև ձեռագիր հմայիլները՝ նկարազարդման, բովանդակային, նյութի և այլ մանրամասներով հանդերձ:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ: «Արգինայի Գաթողիկեի ճարտարապետական հորինվածքի վերակազմությունը» գեկուցումով հանդես եկավ ԱԲ ճարտարապետության բաժնի գիտաշխատող, ճարտարապետության թեկնածու Արեգ Հասարայանը: Արգինայի Գաթողիկեից պահպանված ավերակների՝ XX դ. սկզբին կատարված լուսանկարների հիման վրա հեղինակն իրականացրել է հուշարձանի ծավալատարածական և հատակագծային հորինվածքների վերակազմությունը: ԱԲ ասպիրանտ, ԻԲՀ քաղաքացի Արման Լուկասի (գիտ. դեկ.՝ Դ. Քերթմենջյան) բանախոսությունը նվիրված էր Սպահանի պատմական տների ճարտարապետության և դրանց բնական լուսավորվածության մանրամասներին: Հեղինակը կարևորեց Նոր Զուղայի բնակելի ժառանգության ճարտարապետական առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը, կատարեց Սեֆեյան և Ղաջարի ժամանակաշրջանների Սպահանի և Նոր Զուղայի ապարանքների համեմատական վերլուծությունը: «Իրանական թատերական շինությունների համեմատական ուսումնասիրությունը համաշխարհային համատեքստում» գեկուցման մեջ ԱԲ ասպիրանտ, ԻԲՀ քաղաքացի Սառա Մալեք Մոհամմադին (գիտ. դեկ.՝ Դ. Քերթմենջյան) վերլուծեց արտաքինից իրար նման երկու թատերական շենքերը՝ Տեքին Դուլե երբեմնի թատրոնը և Լոնդոնի Ռոյալ Ալբերտ Հոլը, որոնց ծավալատարածական վերլուծության ուսումնասիրությունից պարզեց, որ այդ շենքերն ունեն տարբեր հայեցակետեր:

ՆԱԳՊԱ ասպիրանտ Դավիթ Նահատակյանը (գիտ. դեկ.՝ Լ. Վոլսկայա) «Հայաստանի և Վրաստանի զարգացած միջնադարի եռախորան բազիլիկ տաճարների ճարտարապետությունը» գեկուցման մեջ Հայաստանում (ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ պատմական Հայաստանում) և Վրաստանում գտնվող բարձրարժեք տաճարների (Օշկավանք, Իշխան, Խախու վանք, Կումբուրդո, Բագրատի և Ալավերդիի) հետազոտության հիման վրա ցույց տվեց այս տիպի տաճարների առաջին օրինակները՝ ի հայտ բերելով զարգացման ծագումնաբանությունը և յուրահատկությունները: Դուբայի ժամանակակից ճարտարապետության միտումներին անդրադարձավ ԱԲ ասպիրանտ, ԻԻՀ քաղաքացի Յաշար Հոսեինգադե Նադադեն (գիտ. դեկ.՝ Դ. Քերթմենջյան): ԱԲ ասպիրանտ, ԻԻՀ քաղաքացի Ալիոեզա Մաջիդիանի (գիտ. դեկ.՝ Դ. Քերթմենջյան) բանախոսությունը նվիրված էր «Զբոսաշրջության միջավայրակայուն դիզայնը լճերի արհեստագիտական տարածքներում» թեմային:

Եզրափակիչ խոսքով հանդես եկավ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի տեղակալ, արվեստագիտության դոկտոր Աննա Ասատրյանը: Նստաշրջանն անցավ կառուցողական քննարկումների և հարցադրումների մթնոլորտում:

ԿԻՐԱԿՈՍԹԱՆ Մ. Ա.